

*Adrian SZELMENCZI**

Reacția României la Avizul nr. 4 al Comitetului Consultativ referitor la aplicarea CPMN

1 Considerații generale

În data de 16 februarie 2018, Consiliul Europei a publicat pe site-ul său al patrulea Aviz al Comitetului Consultativ referitor la aplicarea Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale. România, ca stat semnatar, și-a asumat obligația de a depune rapoarte periodice cu privire la modul în care implementează instrumentul legislativ, rapoarte care sunt ulterior evaluate de acest organism al Consiliului Europei sub forma unor Avize. Concomitent, în aceeași secțiune a site-ului au fost publicate și Comentariile Guvernului României, document care exprimă poziția autorităților de la București cu privire la acest Aviz și arată în ce măsură există un angajament asumat în vederea respectării recomandărilor Consiliului Europei cu privire la acțiunile necesare pentru îmbunătățirea implementării Convenției-cadru. După ce, într-un articol precedent¹, am analizat conținutul Avizului nr. 4, în acest articol îmi propun să analizez poziția României cu privire la document.

Comitetul Consultativ cu privire la aplicarea Convenției-cadru funcționează în baza Rezoluției nr. (97)10 a Consiliului de Miniștri. Conform acestei rezoluții, rapoartele de țară, întocmite de guvernele statelor semnatare ale Convenției, care sunt o parte importantă a mecanismului de aplicare a acesteia, sunt supuse controlului Comitetul Consultativ care formulează opinii cu privire la performanțele statelor semnatare, în ceea ce privește modul de aplicare a Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale. Modalitățile de lucru stabilite prin Rezoluție se referă în special la modul de colectare a datelor, în vederea formulării Avizelor cu privire la rapoartele statelor semnatare. În ceea ce privește acest aspect, un rol important le revine organizațiilor societății civile, care prin rapoarte alternative, pot pune la dispoziția Consiliului Europei date relevante cu privire la respectarea Convenției-cadru. Am făcut aceste precizări deoarece, în Comentariile sale, Guvernul României a contestat inclusiv acuratețea datelor alternative oferite de alți actori non-statali.

Ultimul raport depus de România care a fost evaluat de către Comitetul Consultativ arată o înrăutățire a situației respectării Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale. Așa cum s-a precizat în acest al patrulea Aviz, Consiliul Europei nu s-a rezumat doar la a lua act de concluziile raportului de țară, ci, la fel cum a procedat și în alte ocazii, a întreprins vizite de documentare în teren. Vizite *on the spot* au avut loc la București, Cluj, Suceava și Constanța, iar datele alternative au fost culese din rapoarte și concluzii emise de către entități independente (organizații neguvernamentale, entități politice ale minorităților naționale etc.)

În linii generale, Comentariile emise de Guvernul României se dovedesc a fi neobișnuite prin vehemența cu care resping concluziile emise prin Avizul nr. 4, de multe ori specificându-

* *Masterand la Facultatea de Științe Politice, SNSPA*
Email: adrian.szelmenczi@activewatch.ro
Manuscris primit la 1 martie 2019.

1 Adrian Szelmenczi, „Cu privire la Avizul nr. 4 al Comitetului Consultativ referitor la aplicarea de către România a Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale”, *Noua Revistă de Drepturile Omului* nr. 2, 2018, pp. 5-16.

se explicit că autoritățile de la București nu au intenția să pună în aplicare o mare parte din recomandările formulate. Guvernul de la București pretinde că România implementează corect și cu bună-credință prevederile Convenției-cadru și că toate concluziile negative sunt rezultatul fie al dezinformării și lipsei de înțelegere cu privire la situația specifică a țării, fie al incompetenței, sau chiar afirmă explicit că experții Consiliului Europei au dat dovadă de rea-voință manifestă.

În articolul de față, voi încerca să punctez care sunt principalele puncte de conflict între Guvernul de la București și experții Consiliului Europei, oferind în același exemplu și studii de caz prin care cititorii să poată evalua în ce măsură România chiar este ceea ce se pretinde a fi, adică un stat care își respectă pe deplin angajamentele luate prin semnarea Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale.

2 Punctele de coliziune dintre Guvernul României și Comitetul Consultativ referitor la aplicarea Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

În primul rând, România contestă faptul că situația minorităților naționale s-a înrăutățit în ceea ce privește respectarea drepturilor cuprinse în Convenția-cadru de la ultimul ciclu monitorizare și nu acceptă că nu și-a îndeplinit angajamentele asumate ca stat semnatar. Guvernul reamintește încă de la început faptul că statul român este unul dintre primele state care au semnat Convenția-cadru încă din ziua adoptării, 1 februarie 1995, și că a fost primul care a ratificat-o, în aprilie 1995. În opinia autorităților de la București, acest gest este suficient pentru a confirma angajamentele luate în protecția și promovarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale. De asemenea, se afirmă că modificările legislative în favoarea persoanelor aparținând minorităților naționale au fost consemnate în Avizele precedente ale Comitetului consultativ ca fiind aspecte pozitive și că toate aceste documente scoateau în evidență progrese evidente de la un ciclu de monitorizare la altul. În aceste condiții, sublinierea unor aspecte negative în acest al patrulea Aviz este puternic contestată de București. Guvernul nu înțelege de ce „aspecte care nu au fost examinate în prealabil de către Comitetul consultativ ca fiind problematice din punctul de vedere al îndeplinirii obligațiilor care decurg din Convenția-cadru (în principiu adoptarea unei legislații-cadru privind minoritățile naționale)”, au fost menționate în acest Aviz și deplâng faptul că au fost evaluate aspecte care depășesc cadrul ei de aplicare, respectiv „discriminarea pe alte motive decât cele referitoare la apartenența la o minoritate națională pe teritoriul României”. Un alt element contestat este cel legat de sursele de informare folosite de experții Comitetului Consultativ, reprezentanții României deplângând faptul că „aspecte problematice care nu reflectă realitatea” au fost „copiate și lipite din diverse rapoarte alternative fără o minimă verificare a conformității acestora”. Mai departe, într-o frază cu valoare de concluzie, și într-o exprimare neobișnuit de lipsită de tact diplomatic, reprezentanții autorităților române arată că modul în care este redactat Avizul nr. 4 este „în primul rând, în detrimentul societății românești ca întreg, a persoanelor aparținând celor 20 de minorități care trăiesc în România, a conviețuirii pașnice (sic!), precum și respectului și înțelegerii reciproce între majoritari și persoanele aparținând minorităților naționale”².

Una dintre cele mai importante concluzii ale Avizului nr. 4, este cea care constată reaua-voință a autorităților locale și naționale în ceea ce privește implementarea prevederilor Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale. Guvernul României contestă aceste concluzii și consideră că este vorba doar de „o pretinsă interpretare neunitară a instanțelor judecătorești”. De asemenea,

2 „Comments of the Government of Romania on the Fourth Opinion of the Advisory Committee on the implementation of the Framework Convention for the Protection of National Minorities by Romania”, p. 4.

deplânge așa-numita lipsă de obiectivitate din evaluarea Comitetului Consultativ, evaluare făcută prin „intermediari” și consideră că „autoritățile din România (centrale, locale sau judiciare) oferă numeroase surse de informații credibile și ușor accesibile”³. În realitate, o evaluare din teren a situației, folosind multiple surse de informare, ne arată că, având la dispoziție o legislație neclară, contradictorie sau ignorând pur și simplu prevederile Convenției-cadru, atât autoritățile publice, cât și instanțele de judecată, decid de multe ori adoptarea unor măsuri care sunt în contradicție evidentă cu spiritul și litera atât a Convenției-cadru, cât și a Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare. O lectură atentă a mai multor decizii judecătorești emise inclusiv de Înalta Curte de Casație și Justiție lasă să se întrevadă o doctrină potrivit căreia accentul nu cade pe paradigma vulnerabilității, respectiv pe necesitatea acordării de protecție specială minorităților naționale, cât mai ales pe dispunerea ei într-un cadru legislativ care nu a fost construit în cadrul acestor principii. În aceste condiții, nu e de mirare că, atât instanțele de judecată, cât și autoritățile locale se vor raporta în special la legislația internă și vor ignora prevederile documentelor internaționale. Aceste aspecte au fost în mod corect constatate de către Comitetul Consultativ și au făcut obiectul unui articol public într-un număr anterior al Noii Reviste de Drepturile Omului.⁴

Acțiunea prin care Guvernul României contestă sursele alternative de informare, sugerează că Executivul nu ia în considerare mecanismele prin care funcționează Comitetul Consultativ. Chiar Rezoluția (97)10 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei care stabilește modul de lucru al acestuia statuează la articolul 30 că acesta „poate primi informații și din alte surse decât rapoartele de stat”. De asemenea, în chiar prezentarea mecanismelor de monitorizare a Convenției-cadru de pe site-ul oficial, Consiliul Europei explică pe larg rolul organizațiilor neguvernamentale în mecanismul de monitorizare a Convenției-cadru și le invită să depună rapoarte alternative pe acest subiect⁵. Guvernul României pare să disprețuiască mecanismele democratice de consultare. El contestă calitatea de actori și legitimitatea lor în procesul analizării implementării și a monitorizării Convenției-cadru tocmai acelor cetățeni cărora li se adresează acest instrument de protecție. De altfel, chiar Comitetul Consultativ a stabilit câteva mecanisme precise de evaluare a performanțelor statelor părți cu privire la Convenția-cadru, mecanisme care includ dialogul și cu reprezentanții (fie că e vorba de reprezentanți politici sau organizații ale societății civile) acelor cetățeni care aparțin minorităților naționale, nu doar cu instituțiile guvernamentale. Pretutideni, societatea civilă este un partener de dialog legitim în ceea ce privește evaluarea performanțelor democratice ale respectivului stat iar, în acest caz, organizațiile neguvernamentale care lucrează în domeniul drepturilor omului și ale minorităților naționale nu fac excepție.

Un alt punct important de coliziune dintre Guvernul României și Consiliul Europei este cel legat de utilizarea denumirii „Ținutul Secuiesc”, sintagmă folosită pentru a identifica regiunea etno-culturală cuprinsă în județele Harghita, Covasna și, parțial, Mureș. Acesta este unul dintre cazurile în care, de-a lungul ultimilor ani, s-au petrecut abuzuri flagrante, motiv pentru care a și făcut obiectul unor ample controverse între România și Consiliul Europei, respectiv, a fost analizat pe larg în ultimul Aviz. Avizul Comitetului Consultativ constată că autoritățile române au dus în ultima perioadă o campanie sistematică de stigmatizare a acestei denumiri, mergând în unele cazuri până la interzicerea ei. Poziția Guvernului României în acest subiect este în linie cu acțiunile celorlalte autorități românești. Executivul neagă faptul că „absența recunoașterii « ținutului

3 Idem, p. 5.

4 Adrian Szelmenczi, „Cu privire la Avizul nr. 4 al Comitetului Consultativ ...

5 <https://www.coe.int/en/web/minorities/role-des-ong>. Accesat la data de 28 octombrie 2018.

secuiesc (sic!) – szeklerland » ar reprezenta o încălcare a drepturilor minorității maghiare”, argumentând în acest sens „lucrări de specialitate despre istoria României, publicate în diferite limbi internaționale”. Ulterior, într-un paragraf mai amplu, reprezentanții guvernamentali justifică acțiunile României prin faptul că „această regiune [Ținutul Secuiesc] nu a fost niciodată în istoria României o provincie distinctă sau altă formă de unitate administrativ teritorială”, aceasta fiind o „formulă imagologică [în scopul creării unei regiuni compacte cu majoritate maghiară și solicitării autonomiei pe baza criteriului etnic]”⁶.

Multe dintre intervențiile autorităților române în ceea ce privește utilizarea denumirii „Ținutul Secuiesc” au creat situații catalogate ca fiind discriminatorii de către experții Comitetului Consultativ. De exemplu, experții Consiliului Europei au luat act de faptul că o instanță românească a respins definitiv înregistrarea unei asociații care avea ca scop promovarea regiunii în cauză ca destinație turistică pentru simplul fapt că denumirea statutul ei conținea sintagma „Ținutul Secuiesc”. În anul 2015, o persoană fizică a solicitat înregistrarea Federației Pro Turismo Terrae Siculorum, o asociație care avea scop „formarea pe piețele turistice interne și externe a destinației turistice « Ținutul Secuiesc »”, respectiv „formarea imaginii pe piețele turistice interne și externe a destinației turistice « Ținutul Secuiesc »”. Parchetul de pe lângă Tribunalul Harghita a contestat înființarea respectivei asociații, iar instanța de fond, Tribunalul Harghita, a considerat că „având în vedere că în mod oficial « Ținutul Secuiesc » nu există, prin urmare nici promovarea turistică a acestui ținut, prin înscrierea Federației în Registrul federațiilor, nu poate fi consfințită de instanță”⁷. În apel, petenții au adus argumente suplimentare, menționând că „este greșită aprecierea instanței, potrivit căreia o regiune sau o zonă poate fi promovată ca o destinație turistică numai dacă există oficial”, aducând în sprijinul acestui argument faptul că în România există „organizații non-profit, care promovează turismul în arii geografice care nu coincid cu unitățile administrativ-teritoriale, cum ar fi spre exemplu Asociația de Turism Bucovina, Asociația de Turism Retezat, Asociația Țara Oașului”. De asemenea, apelantul a arătat că denumirea de „Ținutul Secuiesc” este folosită deja și de portaluri turistice, aducând inclusiv extrase care menționează regiunea în cauză ca destinație turistică⁸. Față de aceste argumente, instanța de apel a apreciat că „în mod legal a reținut prima instanță faptul că o atare regiune nu există, deci nu poate fi promovată turistic”. Mai departe, instanța a apreciat că „[e]xemplele prezentate de apelant în memoriul de apel nu sunt de natură a contrazice cele reținute anterior, întrucât denumirile menționate, respectiv Bucovina, Retezat, Țara Oașului, Țara Bârsei, Năsăudului, Hațegului ș.a.m.d. nu presupun raportare la criterii etnice, cum este cazul de față”⁹.

Aceste două decizii succesive emise de Tribunalul Harghita, respectiv de Curtea de Apel Târgu Mureș sunt susceptibile de a fi catalogate ca fiind acte de discriminare. În acest caz, cele două instanțe justifică cu argumente pe care le consideră legitime, faptul că nu poate fi folosită denumirea unei regiuni care este individualizată prin anumite caracteristici etno-culturale, distincte față de cele ale majorității. Faptul că cele trei județe menționate în această cauză sunt locuite de o majoritate maghiară nu ar trebui să constituie o justificare pentru a interzice folosirea în spațiul a unor denumiri identitare asumate în mod limpede de respectiva populație. Tratatamentul diferențiat prin faptul că este permisă denumirea unor alte denumiri istorice care nu sunt asociate în spațiul

6 „Comments of the Government of Romania on the Fourth Opinion of the Advisory Committee on the implementation of the Framework Convention for the Protection of National Minorities by Romania”, p. 17.

7 Tribunalul Harghita, Secția Civilă, Sentința civilă nr. 2209 din 14 decembrie 2015.

8 Curtea de Apel Târgu Mureș, Secția I Civilă, Decizia nr. 2/CA din 4 februarie 2016.

9 Idem.

public cu cultura și cu identitatea maghiară (Bucovina, Țara Oașului, Țara Bârsei etc), chiar în absența existenței unor unități administrativ-teritoriale este în mod evident în contradicție atât cu spiritul cât și cu litera Convenției-cadru, respectiv a Cartei Europene a Limbilor Regionale sau Minoritare¹⁰.

În Comentariile cu privire la Avizul nr. 4, Guvernul României justifică măsura restricționării folosirii denumirii „Ținutul Secuiesc” ca fiind una legitimă și necesară din cauza existenței unor cereri publice din partea unor reprezentanți politici maghiari, de acordare a autonomiei teritoriale. Cu toate acestea, experții Comitetului Consultativ nu fac referire la acest subiect în cuprinsul Avizului, aceștia rezumându-se la a constata că unei minorități naționale i se neagă orice drept de a-și folosi o denumire dată unui teritoriu pe care îl locuiesc în majoritate. Chestiunea autonomiei teritoriale este desigur una separată de Convenția-cadru care, nu prevede nici o obligație în acest sens pentru statele semnatare, motiv pentru care aceasta nici nu a fost luată în discuție de către experții Comitetului Consultativ. Însă Guvernul României apreciază că orice solicitare a autonomiei teritoriale pe criteriu etnic e ilegală și pentru că aceasta ar contravine „tuturor documentelor internaționale, inclusiv Convenției Cadru, care militează pentru integrarea minorităților în societățile în care trăiesc și nu pentru segregarea lor, prin crearea unor unități teritoriale special, autogovernate strict pe baze etnice”¹¹.

În vederea susținerii acestui argument, autoritățile de la București aduc în atenția experților Consiliului Europei Opinia Comisiei de la Veneția privind statutul etno-cultural al Districtului Taraclia din Republica Moldova, care statuează că „nu există un drept la aranjamente teritoriale pentru minorități în dreptul internațional”. Până la un punct, observațiile Guvernului României pe acest subiect sunt în acord cu documentele internaționale privitoare la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale, în sensul că nu există nici un drept al minorităților naționale la autonomie teritorială internațional recunoscut. O eventuală apreciere a faptului că drepturile unei minorități naționale ar fi încălcate prin neacordarea unui asemenea statut, cel puțin în ceea ce privește alinierea la Convenția-cadru, ar fi eronată. Pe de altă parte însă, Guvernul României apreciază în mod eronat că o autonomie teritorială acordată unor minorități naționale ar contravine documentelor internaționale. Chiar Opinia Comisiei de la Veneția, citată incomplet, apreciază în paragraful la care face apel Guvernul României că decizia acordării unui statut special „nu ar fi împotriva normelor și principiilor internaționale în acest domeniu”¹². Mai mult, Recomandarea 1201 a Consiliului Europei, statuează la articolul 11 că „În regiunile unde sunt majoritare, persoanele aparținând unei minorități naționale au dreptul de a dispune de administrații locale autonome adecvate sau de un statut special, corespunzător situației istorice și teritoriale specifice și conforme cu legislația națională a statului”.

Desigur, nici unul dintre textele citate mai sus nu obligă statele părți să acorde un statut special regiunilor în care persoanele aparținând minorităților naționale se află în majoritate, însă nu exclude posibilitatea ca acestea să dispună acordarea unui asemenea statut. Lipsa de validitate a afirmației Guvernului României potrivit căreia autonomia teritorială este în contradicție cu toate

10 Articolul 10, Punctul 2 al Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare prevede: „În ceea ce privește autoritățile locale și regionale din zonele locuite de un număr de vorbitori de limbi regionale sau minoritare în care se justifică măsurile specificate mai jos, [p]ărțile se angajează să permită și/sau să încurajeze: g. folosirea sau adoptarea, dacă este cazul alături de denumirea în limba (-ile) oficială (-ale), a formelor tradiționale și corecte ale toponimiei în limbile regionale sau minoritare”.

11 „Comments of the Government of Romania on the Fourth Opinion of the Advisory Committee on the implementation of the Framework Convention for the Protection of National Minorities by Romania”, p. 17.

12 CDL-AD(2016)035, para. 132.

normele internaționale este demonstrată și de faptul că aranjamente de acest tip există în mai multe state europene, printre care putem aminti Regiunea Trento Alto Adige din Italia, respectiv Insulele Aaland din Finlanda. Este important de asemenea să menționăm că Opinia Comisiei de la Veneția cu privire la Districtul Târlcea recomandă ca decizia privind acordarea unui statut special să fie luată și în urma „consultărilor cu toate părțile implicate”¹³. În aceste condiții, am putea aprecia că nu avem neapărat o apreciere eronată a Guvernului României cu privire la prevederile internaționale pe subiectul autonomiei teritoriale, cât este mai degrabă vorba de un demers în care autoritățile românești omit intenționat și cu rea-voință unele documente și recomandări pe aceste subiect, citându-le incomplet pe altele. Autoritățile române creează un fals subiect, cel al autonomiei teritoriale, pentru a justifica decizii abuzive constatate ca atare de Comitetul Consultativ al Consiliului Europei.

Guvernul României consideră că criticile aduse pentru neadoptarea unei legi-cadru privind minoritățile naționale ar fi neîntemeiate deoarece nu există nici o obligație stipulată în acest sens în Convenția-cadru. Aprecierile autorităților românești sunt parțial corecte, deoarece într-adevăr Convenția-cadru nu creează asemenea obligații statelor semnatare. E adevărat că documentul semnat și ratificat de România creează obligația asigurării unor drepturi specifice persoanelor aparținând minorităților naționale în cadrul „sistemului legal”, însă instrumentele pe care le aleg statele pentru a le pune în aplicare rămân în marja lor de apreciere. În cazul specific al României, observația Comitetului Consultativ al Consiliului Europei a plecat de la concluziile constatate în teren care arată că simpla ratificare a Convenției-cadru s-a dovedit a fi insuficientă pentru respectarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale. În articolul precedent, am arătat că, de foarte multe ori, instanțele românești se prevalează exclusiv de legislația românească pentru a bloca punerea în aplicare a unor prevederi atât din Convenția-cadru, cât și din Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare. Astfel, într-o serie de decizii curioase, în urma acțiunilor înaintate de prefecti, instanțele românești, inclusiv Înalta Curte de Casație și Justiție au decis, de exemplu, că hotărâri de consilii locale privind inscripționarea bilingvă a străzilor sau folosirea limbii maghiare în relația cu autoritățile publice, ar contravine legislației și Constituției României. În aceste condiții, aprecierile Comitetului Consultativ cu privire la lipsa unui cadru legislativ pentru minoritățile naționale are în vedere explicit faptul că existența unei legislații coerente în acest sens, ar duce la o mai bună aplicare a Convenției-cadru. Mai mult decât atât, o lege cu privire la statutul minorităților naționale se află în dezbateră Parlamentului României încă din 2005¹⁴, fără ca legislativul să se pronunțe pe marginea ei.

Guvernul României apreciază că „România a reușit să mențină și să dezvolte un sistem solid de protecție a persoanelor aparținând minorităților naționale”, în acest sens, cel mai bun indicator fiind faptul că „în prezent, nu există în Parlamentul României forțe politice cu o agendă rasistă, naționalistă sau șovină”. În fapt, rapoarte întocmite de organizații ale societății civile arată că această apreciere este mai degrabă incorectă, deoarece, chiar dacă este adevărat că nicio formațiune politică nu își asumă explicit o agendă de extremă dreapta, în realitate, asemenea forțe au existat în legislativul precedent și încă mai există și acum. Rapoartele Freeex privind libertatea de expresie editate de către Asociația ActiveWatch au documentat mai multe inițiative legislative care vizează direct minoritatea maghiară din România și care sunt în evidentă contradicție cu drepturile omului în general. De exemplu, un parlamentar care la vremea aceea era membru al Partidului Social Democrat, a inițiat mai multe propuneri legislative care vizau sancțiuni penale împotriva faptelor

13 Ibidem.

14 PL-x nr. 502/2005 Proiect de Lege privind statutul minorităților naționale din România

de leznațiune, interzicerea „steagurilor cu caracter etnic”, sau interzicerea și sancționarea penală a oricăror dezbateri publice pe subiectul autonomiei teritoriale¹⁵. Desigur, aceste propuneri legislative au fost respinse de Parlamentul României, însă ele apar cu recurență în spațiul public. În ceea ce privește abordarea autorităților publice a subiectelor care țin de drepturile minorităților naționale, putem să observăm că revendicările politice ale acestora sunt în continuare catalogate ca fiind amenințări la adresa securității naționale. De exemplu, în „Strategia Națională de Ordine și Siguranță Publică 2015-2020”, Ministerul Administrației Publice a menționat în primă fază ca amenințări la adresa ordinii publice și siguranței cetățenilor „manifestări de rasism, xenofobie, extremism și alte forme de intoleranță, având drept scop obținerea autonomiei unor zone/regiuni pe criterii etnice”. ActiveWatch a apreciat la vremea respectivă că această formulare este susceptibilă să creeze confuzii cu privire la conceptele menționate și că riscă să creeze tensiuni în spațiul public, prin stigmatizarea conceptului de „autonomie teritorială”¹⁶.

La rândul său, Serviciul Român de Informații continuă să menționeze în rapoartele sale extremismul maghiar ca fiind o amenințare la adresa statului român, aproape exclusiv prin prisma afirmării specificității etno-culturale distincte. De exemplu, în ultimul raport detaliat care a fost pus la dispoziția publicului pe pagina proprie de internet, cel din 2014, se afirmă că „pe dimensiunea extremismului etnic, discursul pro-autonomist a relevat tendința de clamare deschisă a acestui deziderat. Dacă în plan extern s-a mizat pe internaționalizarea « politicii anti-maghiare a Bucureștiului », în plan intern s-a pus accentul pe reliefaarea agresivă a specificității etno - culturale « secuiești »”¹⁷ Rezultă din acest citat două aspecte extrem de importante cu privire la cultura organizațională a Serviciului Român de Informații. În primul rând, această instituție pune semnul de egalitate între afirmarea publică a identității etno-culturale ca fiind un act de extremism. Al doilea aspect este cel legat de delegitimarea demersurilor pe lângă instituțiile internaționale în vederea implementării unor tratate internaționale cu privire la drepturile minorităților naționale, ca fiind amenințări la adresa securității naționale. Este de remarcă faptul că rapoartele Serviciului Român de Informații nu vorbesc deloc despre activitățile grupurilor de extremă dreaptă anti-maghiare, a căror prezență în spațiul public este ușor de documentat. În aceste condiții, e greu de apreciat că afirmația Guvernului României, conform căreia sistemul de protecție a persoanelor aparținând minorităților naționale este unul solid, mai ales dacă luăm în considerare existența unor atitudini șovine în rândul reprezentanților unor importante autorități publice românești, inclusiv în rândul unor instituții de forță.

În ceea ce privește aprecierile Guvernului României asupra evoluțiilor în plan legislativ, acesta respinge „ca nefondate constatările și recomandările Comitetului Consultativ”. Reprezentanții autorităților românești constată nu doar că nu s-a deteriorat cadrul legislativ, ci, dimpotrivă, acesta a fost îmbunătățit de la cel de-al treilea ciclu de monitorizare. Pentru a proba acest aspect, autoritățile române nu menționează nici un exemplu concret cu privire la modul în care a fost îmbunătățită legislația românească în domeniul aplicării drepturilor minorităților naționale. În același paragraf, se face referire la faptul că „nu există nici un fel de impunitate datorită etniei sau suspendarea aplicării legii din cauza etnicității”. Sigur, o asemenea afirmație este imposibil de contrazis, însăși Convenția-cadru pornind de la principiul potrivit căruia, minoritățile naționale

15 L. Ganea, M. Popa, R. Martin, A. Szelmenczi, „Raportul Freeex. Libertatea presei în România, 2014-2015”, *ActiveWatch*, București, 2015, pp. 46-47.

16 *Idem.*, pp. 48-49.

17 Serviciul Român de Informații, „Raportul de Activitate al Serviciului Român de Informații în anul 2014”, București, pp. 7-8.

trebuie să-și exercite drepturile cu respectarea legislației naționale, însă nu este foarte clar la ce anume s-a referit Guvernul României prin această formulare. Aprecierile Comitetului Consultativ s-au referit la acele aspecte în care, pretextând că aplică legislația națională, autoritățile publice (în principal prefecti și instanțe de judecată, inclusiv instanța supremă), ajung să ia decizii care sunt în evidentă contradicție cu prevederile Convenției-cadru. Revenind, de exemplu, la subiectul plăcuțelor bilingve cu nume de străzi, interzicerea amplasării acestora a fost decisă exclusiv în baza legislației naționale românești. Așa cum am arătat în articolul din numărul 2/ 2018 al *Noii Reviste de Drepturile Omului*, instanțe românești au decis că instalarea plăcuțelor bilingve cu nume de străzi este ilegală pentru simplul fapt că nu este prevăzută în legislația românească. În acest caz, a fost ignorată atât Convenția-cadru, cât și un principiu important în drept, anume că ceea ce nu este interzis explicit, este permis.

În aceste condiții, observațiile Guvernului României se dovedesc a fi eronate și este greu de crezut că experții care au redactat comentariile nu aveau știință de asemenea cazuri și principii. Nu în ultimul rând, trebuie să precizăm că, dacă prevederea conform căreia persoanele aparținând minorităților naționale au obligația să respecte întocmai legislația românească este corectă, la fel de corect este și faptul că este obligația legiuitorului de a asigura un cadru legal prin care România să respecte integral angajamentele asumate prin tratatele, convențiile și cartele internaționale pe care le-a semnat și ratificat, respectiv a autorităților publice să le pună în aplicare cu bună credință.

Guvernul României contestă îngrijorările Comitetului Consultativ cu privire la exacerbarea extremismului de dreapta, respectiv în ceea ce privește gradul de intoleranță existent la nivelul societății românești. Fără a lua în discuție mesajele și derapajele naționaliste din ultima campanie electorală prezidențială, Guvernul României menționează ca aspect pozitiv alegerea lui Klaus Iohannis, etnic german, pentru funcția supremă în stat. Desigur, simplul fapt că președintele este membru (nu neapărat asumat) al unei minorități naționale, nu aduce garanții suplimentare că aceste drepturi vor fi pe agenda prezidențială. În fapt, domnul Iohannis a avut o poziție mai degrabă ambiguă cu privire la revencările minorităților naționale, iar luările lui de poziție pe acest subiect sunt rare.

Restricționarea utilizării simbolurilor naționale este un alt aspect menționat în Avizul nr. 4 al Comitetului Consultativ. În speță, problemele cele mai importante sunt cele legate de folosirea în spațiul public a drapelului secuiesc. De altfel, însăși Înalta Curte de Casație și Justiție a decis într-o hotărâre că folosirea acestuia reprezintă propagandă naționalist-șovină la adresa românilor din județele Harghita și Covasna, iar în spațiul public apar cu regularitate o serie de luări de poziție cu privire la caracterul ofensator al acestui simbol la adresa statului român, respectiv la adresa românilor. Un scandal public de amploare a avut loc atunci când ambasadorul american Hans Klemm a apărut într-o fotografie în care ținea, alături de lideri locali ai administrației publice din județul Covasna, steagul Ținutului Secuiesc. Exagerările de la vremea respectivă au mers până la compararea steagului secuiesc cu steagul confederat¹⁸, iar Ministerul Afacerilor Externe a emis un comunicat de presă prin care a criticat gestul ambasadorului american¹⁹.

Cu privire la folosirea simbolurilor minorităților naționale în spațiul public, Guvernul României arată că legislația României nu interzice utilizarea anumitor simboluri ale minorităților naționale în privat (sublinierea autorului), în timp ce reglementează, totuși, condițiile în care simbolurile sunt folosite în public²⁰. Comentariile Guvernului României conțin informații inexacte. În fapt,

18 Florin Negruțiu, „Steagul secuiesc pe înțelesul unui turist ignorant”, 15 septembrie 2016, www.republica.ro

19 Precizări de presă, Ministerul Afacerilor Externe, 14 septembrie 2016.

20 „Comments of the Government of Romania on the Fourth Opinion of the Advisory Committee on the

autoritățile publice sancționează arborarea drapelului secuiesc și când acesta este amplasat în spațiu privat. De exemplu, la sfârșitul anului 2013, Consiliul Național al Maghiarilor din Transilvania a fost amendat cu 30 000 de lei de Poliția Locală din Târgu Mureș pentru arborarea drapelului secuiesc pe sediul propriu. În 2014, europarlamentarul Tőkés László a fost somat de către Poliția Locală din Oradea să îndepărteze același drapel de pe sediul său. Temeiul legal al acestor amenzi este unul care nu are legătură cu reglementări privind folosirea simbolurilor naționale, ci este vorba de legea 185/ 2013, privind autorizarea și amplasarea mijloacelor de publicitate²¹. În toate aceste cazuri, autoritățile române au stabilit că steagul secuiesc este un drapel publicitar.

Tot în legătură cu folosirea simbolurilor naționale, abuzuri ale autorităților publice continuă să apară cu recurență. În anul 2017, Prefectul Județului Mureș, Lucian Goga a emis mai multe somații în vederea îndepărtării unor însemne maghiare (steagul secuiesc și steagul maghiar) pe numele unor entități private, cum ar fi partide politice, parohii sau persoane juridice de drept privat. Una din instituțiile somate a fost și Parohia Reformată din Ghindari, obiectul litigiului fiind drapelul maghiar. Desigur, aceste fapte vin să contrazică Comentariile Guvernului României, conform cărora, minoritățile naționale au deplină libertate de a-și folosi propriile simboluri în cadru privat.

De altfel, autoritățile locale și instituțiile publice deconcentrate din județul Mureș s-au dovedit de-a lungul ultimilor ani a fi extrem de active în a restricționa drepturile lingvistice ale minorității maghiare. Plăcuțele bilingve, fie că e vorba de cele amplasate pe străzi sau în interiorul unor instituții de învățământ mixte sunt obiectul litigiilor locale. Asociația Civil Elköteleztség Mozgalom/ Mișcarea Angajament Civic (CEMO) din Târgu Mureș, a documentat de-a lungul anilor mai multe abuzuri din partea Primăriei sau a Prefecturii. Această asociație se luptă de mai mulți cu instituțiile publice locale pentru a asigura un mediu bilingv în școlile mixte din oraș, în acest sens obținând din partea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării o hotărâre favorabilă, conform căreia elevii maghiari sunt discriminați de absența plăcuțelor bilingve în școlile în care învață. Aceste decizii nu doar că au fost ignorate ani de zile în mod abuziv de către autoritățile publice locale, însă punerea lor în aplicare a fost și ea împiedicată în mod explicit. De exemplu, în anul 2015, primăria Municipiului Târgu Mureș a dispus îndepărtarea plăcuțelor bilingve amplasate într-o instituție de învățământ mixtă de către voluntari ai CEMO, emițând o notă de informare internă prin care se afirmău câteva lucruri de o gravitate deosebită. Conform respectivului document, în unitățile de învățământ vizate, se promovau „diferite materiale menite a destabiliza armonia și buna înțelegere între concetățeni” (materialele respective, reprezentau plăcuțele bilingve). Mai departe, documentul afirma explicit că „orice decizie din partea altor foruri, cu caracter informațional (sic!) sau aprobatoriu, este nulă de drept și nu obligă la aplicarea ei”. Aceste aprecieri aveau în vedere, desigur, decizii ale Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. În fine, ultima parte a documentului conține o afirmație falsă, anume că „Legea 215/ 2001 interzice cu desăvârșire acest tip de inscripționări”.

Din păcate, acest litigiu este departe de a fi încheiat la acest moment, în ciuda bunăvoinței noii majorități care s-a format în urma ultimelor alegeri locale. Partidul Oamenilor Liberi a reușit să promoveze o Hotărâre a Consiliului Local Târgu Mureș prin care se decidea rezolvarea acestei probleme, însă prefectul județului Mureș, Lucian Goga, a decis să o atace în contencios administrativ. La această dată, instanțele nu s-au pronunțat cu privire la acest aspect.

implementation of the Framework Convention for the Protection of National Minorities by Romania”, p. 18.
21 L. Ganea, M. Popa, R. Martin, A. Szelmenczi, „Raportul Freeex. Libertatea presei ...

3 Cu privire la acțiunile președintelui Klaus Iohannis în problematica drepturilor minorităților naționale

Chiar dacă subiectul acesta a apărut în dezbaterile publice după publicarea Avizului nr. 4, respectiv a Comentariilor Guvernului României, cred că este important să menționăm în cadrul acestui subiect demersul președintelui Klaus Iohannis de a ataca la Curtea Constituțională aproape toate prevederile privind drepturile minorităților naționale din noul Cod Administrativ. Am ales să abordez acest subiect deoarece, în contextul celor două documente (Avizul Comitetului Consultativ și Comentariile Guvernului României), este extrem de important să fie analizată poziționarea pe acest subiect a unui om politic care a fost menționat în documentul autorităților române ca fiind o garanție suplimentară că România este dispusă să respecte prevederile Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale. De asemenea, am credea că acest subiect va fi dezbătut pe larg în viitorul Aviz deoarece, în opinia mea, gestul președintelui Iohannis este de o gravitate deosebită.

Într-un demers greu de explicat și în dezacord total cu prevederile Convenției-cadru, președintele României a decis atacarea la Curtea Constituțională inclusiv a unor articole de lege care sunt deja în vigoare din anul 2001 și care au fost preluate ca atare din vechea Lege a administrației publice locale. Noul Cod Administrativ, votat de Parlament în cursul anului 2018, conține mai multe prevederi cu privire la folosirea limbilor materne ale minorităților naționale în relația cu autoritățile publice. Deși demersul legiuitorului este incomplet, acesta vine să clarifice, printre altele, o serie de aspecte care au făcut obiectul unor litigii în contencios administrativ între autorități publice locale din zonele în care există o pondere importantă a persoanelor care aparțin minorităților naționale și prefecți, organizații neguvernamentale, persoane fizice etc.

Schimbările legislative vizează menționarea explicită a obligației tuturor autorităților publice care funcționează în zone în care ponderea persoanelor care aparțin minorităților naționale depășește 20%, de a asigura folosirea limbii materne acestora în relațiile cu cetățenii. Reamintesc că, prin mai multe decizii ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, prefecții, posturile de poliție locale și instituțiile publice deconcentrate fuseseră exceptate de la această obligație. Tot conform noului Cod Administrativ, se prevede posibilitatea ca autoritățile locale să decidă folosirea limbilor minoritare în administrația publică, chiar dacă respectiva minoritate nu atinge pragul de 20 de procente. Această prevedere a devenit necesară, deoarece prefecții au atacat în contencios administrativ decizia unor consilii locale de a inscripționa bilingv numele localităților în zone în care nici o minoritate nu atinge pragul de 20%. O altă prevedere importantă a fost stabilirea obligației autorităților publice de a inscripționa bilingv, pe lângă denumirea localității, și denumirile străzilor, piețelor, a parcurilor sau a informațiilor de interes public în localitățile în care persoanele aparținând minorităților naționale ating pragul de 20%. Au fost preluate ca atare din vechea lege a administrației publice locale posibilitatea ca lucrările ședințelor de consiliu local să se desfășoare și în limba minoritară în cazul în care este atins un anumit prag, obligația autorităților publice de a angaja pe posturi care presupun relații cu publicul persoane care cunosc limba minoritară în cazul în care aceasta atinge pragul de 20%, respectiv a fost păstrată definiția ponderii semnificative, ca fiind procentul menționat mai devreme.

Față de toate acestea prevederi, președintele României a avut mai multe obiecții pe care le-a înaintat Curții Constituționale a României. În ceea ce privește art. 94, alin. (2) din legea reclamată²², președintele Iohannis interpretează limitativ sintagma „pondere semnificativă”

²² „Autoritățile și instituțiile publice, precum și celelalte entități juridice prevăzute la alin. (1), prin hotărârea organelor lor deliberative sau după caz, organelor de conducere pot decide asigurarea folosirii limbii

folosită în Constituția României, ca referindu-se exclusiv la pragul de 20 de procente, care a fost stabilit prin vechea Lege a administrației publice locale. De asemenea, Președintele a susținut faptul că „lăsând practic la libera apreciere (în absența oricăror criterii obiective – procent sau număr absolut) a autorităților și instituțiilor publice, precum și a altor entități juridice decizia cu privire la asigurarea folosirii limbii minorităților naționale în unitățile administrativ-teritoriale, se poate ajunge la situații în care o limbă a unei minorități naționale să fie utilizată în raporturile instituționale oficiale, deși minoritatea respectivă nu are în mod efectiv o pondere semnificativă la nivelul unității administrativ teritoriale, pondere consacrată prin raportare la un criteriu obiectiv”²³.

Problematica acestui prag stabilit la 20 de procente este relevantă și deoarece Consiliul Europei a atras deja atenția că acesta este mult prea ridicat. În Comentariul tematic numărul 3, cu privire la drepturile lingvistice ale persoanelor aparținând minorităților naționale în temeiul Convenției-cadru se afirmă că „pragurile numerice nu trebuie să constituie un obstacol nejustificat în calea utilizării oficiale a anumitor limbi minoritare în zonele locuite de persoane aparținând minorităților naționale”. De asemenea, Consiliul Europei arată că „în cazul în care există asemenea praguri, acestea nu trebuie aplicate în mod rigid, ci cu flexibilitate și cu prudență”²⁴. Mai mult decât atât, Avizul nr. 4 al Comitetului Consultativ invită autoritățile române să adopte măsuri flexibile prin care să fie facilitată folosirea limbilor minoritare în relația cu autoritățile publice locale²⁵. În aceste condiții, este limpede că demersul președinției este în contradicție cu spiritul Convenției-cadru.

Cu privire la articolul 138, alin. (2)²⁶ din legea reclamată, președintele Iohannis a ridicat obiecții legate de încălcarea articolului 13 din Constituția României, care stabilește că limba oficială este limba română, respectiv cu privire la faptul că o asemenea prevedere ar duce la afectarea buneii desfășurări a ședințelor consiliilor locale. Deși Convenția-cadru nu are prevederi în acest sens, ele există într-un alt document semnat și ratificat de România, Carta Europeană a Limbilor Regionale sau Minoritare. Conform Articolului 10, alin. 2, litera d, „[î]n ceea ce privește autoritățile locale și regionale din zonele locuite de un număr de vorbitori de limbi regionale sau minoritare în care se justifică măsurile specificate mai jos, [...] [p]ățile se angajează să permită și/ sau să încurajeze [...] folosirea de către autoritățile regionale a limbilor regionale sau minoritare în dezbaterile din Consiliile lor, fără a exclude, totuși, folosirea limbii (-lor) oficiale a (ale) statului”. Este important de menționat, în ceea ce privește această prevedere, că ea este funcțională din anul 2001, fiind preluată ca atare din Legea nr. 215/ 2001 a administrației publice locale. De altfel, la momentul promulgării respectivei legi din 2001, Curtea Constituțională s-a pronunțat pe acest subiect prin Decizia nr. 112/ 2001.

Un alt articol contestat de președintele României și care, de asemenea, este în vigoare din anul 2001, este cel care prevede că, în anumite condiții „în posturile care au atribuții privind

minorităților naționale în unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând minorităților naționale nu ating ponderea prevăzută la alin. (1)”.

23 Administrația Prezidențială, Sesizare de neconstituționalitate asupra Legii privind Codul administrativ al României, București, 31 iulie 2018

24 Comitetul Consultativ privind Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, Comentariul tematic nr. 3, Drepturile lingvistice ale persoanelor aparținând minorităților naționale în temeiul Convenției-cadru, para 57

25 Idem, Avizul nr. 4 referitor la aplicarea de către România a Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale, para 103.

26 „Lucrările ședințelor se desfășoară în limba română. În consiliile locale în care consilierii locali aparținând unei minorități naționale reprezintă cel puțin 20% din numărul total, la ședințele consiliului se poate folosi și limba minorității naționale respective. În aceste cazuri se asigură, prin grija primarului, traducerea în limba română. În toate cazurile, documentele ședințelor de consiliu se întocmesc în limba română”.

relații cu publicul sunt încadrate și persoane care cunosc limba minorității naționale respective”²⁷. Potrivit președintelui României, prin acest articol s-ar institui un „un privilegiu la angajare pentru persoanele cunoscătoare ale respectivei minorități naționale”²⁸, lucru care ar fi în contradicție cu legea fundamentală a României, respectiv cu principiul non-discriminării. Acest articol de lege a fost abordat în Avizul nr. 4 al Comitetului Consultativ, deoarece experții Consiliului Europei au constatat că, în unele cazuri, instanțele românești au blocat angajarea unor persoane cunoscătoare a limbilor minorităților naționale în funcții care presupuneau relații cu publicul în localități cu majoritate maghiară. Reprezentanții CoE consideră, prin aceste decizii, că statul român împiedică exercitarea dreptului persoanelor aparținând minorităților naționale de a-și folosi limba maternă în relație cu autoritățile publice. E limpede deci din acest punct de vedere că susținerea președinției este incorectă, deoarece nu se poate considera că o cerință ocupațională necesară asigurării unui drept legitim al minorităților naționale, adică acela de a folosi limba maternă în relația cu autoritățile publice locale, reprezintă acordarea unui privilegiu. În fapt, este evident că, în vederea asigurării acestui drept persoanelor aparținând minorităților naționale, statele trebuie să ia măsuri pozitive, care pot include și angajarea unor persoane cunoscătoare ale respectivelor limbi. De altfel, acest instrument este menționat ca atare în Carta Europeană a Limbilor Regionale sau Minoritare care, la articolul 10, paragraful 4, litera b, menționează posibilitatea, dacă e cazul, de „formare a unui număr suficient de funcționari și alți agenți publici”.

Codul Administrativ propus de Parlamentul României a preluat și o prevedere din Convenția-cadru care a fost extrem de defectuos implementată în România din cauza unor decizii ale prefecturilor de a o contesta: „inscripționarea denumirii localităților, a străzilor, a piețelor și a parcurilor, a denumirii instituțiilor publice de sub autoritatea lor, precum și afișarea anunțurilor de interes public și în limba minorității naționale respective”²⁹ în cazul în care în localitatea respectivă minoritatea respectivă atinge un prag semnificativ. În acest caz, Administrația Prezidențială consideră că inscripționarea bilingvă a străzilor, piețelor și a parcurilor „excede textului constituțional al ar. 120 alin. (2) care prevede [că] « în unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere semnificativă se asigură folosirea limbii minorității naționale respective în scris și oral în relațiile cu autoritățile administrației publice locale și cu serviciile publice deconcentrate, în condițiile prevăzute de legea organică »”, deoarece „denumirea străzilor, piețelor și a parcurilor nu vizează comunicarea dintre cetățenii aparținând minorității naționale și autoritățile locale respective, această completare fiind contrară art. 120 alin. (2) din Constituție”³⁰.

Desigur, decizia șefului de stat nu a avut în vedere faptul că acest articol a fost copiat aproape ad-literam din Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale. Mai mult decât atât, putem spune și că este excesiv să consideri că o asemenea reglementare, în fond, firească într-un stat care, cel puțin la nivel declarativ, și-a formulat ca obiectiv recunoașterea și garantarea dreptul minorităților naționale de a-și păstra, dezvolta și exprima identitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă (vezi articolul 6, alineatul 1 al Constituției), ar putea să contravină chiar literei și spiritului Constituției, al cărei garant este președintele României. În fond, conform raționamentului președintelui Iohannis, conform legii fundamentale, ar trebui interzise orice inscripții publice,

27 Legea administrației publice locale nr. 215/2001, art. 76, alineatul 3.

28 Administrația Prezidențială, Sesizare de neconstituționalitate asupra Legii privind Codul administrativ al României, București, 31 iulie 2018.

29 Legea privind Codul Administrativ al României, art. 195, alin. 6.

30 Administrația Prezidențială, Sesizare de neconstituționalitate asupra Legii privind Codul administrativ al României, București, 31 iulie 2018.

altele decât denumirile localităților, care sunt în alte limbi decât limba oficială.

Gestul președintelui României de a ataca la Curtea Constituțională prevederi care sunt deja cuprinse în convenții și carte internaționale cu privire la drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale este relevant pentru modul în care România, ca stat, se raportează la aceste drepturi. Rămâne o curiozitate, cum experții Administrației Prezidențiale care au lucrat la această contestație au o înțelegere atât de limitată cu privire la drepturile minorităților naționale, cu privire la prevederile tratatelor pe care România le-a semnat și ratificat, respectiv chiar cu privire la spiritul Constituției României, care cuprinde prevederi generoase cu privire la minoritățile naționale. Practic, această acțiune a președintelui Iohannis vine să întărească concluziile din Avizul nr. 4 al Comitetului Consultativ.

Împotriva sesizărilor președintelui Iohannis, asociațiile Civil Elköteleztség Mozgalom/ Mișcarea Angajament Civic (CEMO) și ActiveWatch, respectiv Uniunea Democrată a Maghiarilor din România, au depus fiecare câte un amicus curiae. Curtea Constituțională a României a declarat legea privind Codul Administrativ neconstituțională în integralitatea ei, fără a se pronunța cu privire la articolele privind drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale. În acest condiții, rămâne în vigoare Legea nr. 215/ 2001 a administrației publice locale.

4 Concluzii

Principala concluzie care se poate desprinde din răspunsul Guvernului României la Avizul nr. 4 al Comitetului Consultativ este aceea că România nu recunoaște faptul că există probleme în ceea ce privește implementarea prevederilor Convenției-cadru. Practic, autoritățile de la București resping toate recomandările experților Consiliului Europei, mergând până la a-i acuza pe aceștia de lipsă de informare, incompetență și rea-voință.

Un alt lucru îngrijorător este poziția Guvernului României cu privire la implicarea actorilor societății civile în procesul de monitorizare, evaluare și de redactare a recomandărilor cu privire la îmbunătățirea aplicării prevederilor Convenției-cadru. Prin poziția exprimată, autoritățile de la București refuză să recunoască persoanele aparținând minorităților naționale ca fiind actori legitimi în procesul de redactare a Avizelor privind un instrument legislativ care le este adresat. Nu este suficient ca reprezentanții guvernamentali să afirme că România nu are probleme legate de implementarea Convenției-cadru, ci este necesar să fie consultați și acei cetățeni cărora le este adresată aceasta. Acest fapt este ignorat de Guvernul României, care consideră că doar autoritățile publice, centrale sau locale, sunt în măsură să furnizeze date legate de respectarea Convenției-cadru.

Guvernul României ignoră de asemenea problemele legate de legislația națională, nearmonizată în mod corespunzător cu Convenția-cadru. Plângerile venite din partea organizațiilor neguvernamentale care au ca obiect de activitate drepturile omului în mod general și drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale în particular arată că prevederile acestui instrument sunt implementate defectuos și încălcate uneori chiar cu complicitatea prefectilor. De exemplu, la Târgu Mureș, oraș cu o consistentă minoritate maghiară, autoritățile locale refuză de ani de zile amplasarea de plăcuțe bilingve cu nume de străzi, prevalându-se exclusiv de legislația internă, și ignorând Convenția-cadru³¹.

Proiectul legii privind Codul administrativ al României³² aduce câteva îmbunătățiri

31 <http://cemo.ro/ro/cazul-indicatoarelor-stradale-la-cncd/> Accesat la data de 17.02.2019.

32 Proiectul de lege Pl-x nr. 369/ 2018 privind Codul administrativ al României.

substanțiale în ceea ce privește aplicarea prevederilor Convenției-cadru prin clarificarea unor aspecte interpretate eronat de instanțele de judecată și printr-o mai bună transpunere a prevederilor ei. Această lege a fost declarată neconstituțională în integralitatea ei, iar cea mai mare parte a prevederilor ei privind minoritățile naționale au fost contestate chiar de președintele Klaus Iohannis.

În aceste condiții, este de așteptat ca la următorul ciclu de monitorizare România să nu îndeplinească recomandările Comitetului Consultativ, respectiv să rămână nerezolvate o serie de probleme care obstrucționează aplicarea prevederilor Convenției-cadru, în principal problema legislației neclare care, pe de o parte, împiedică aplicarea ei corespunzătoare pe teren iar, pe de altă parte duce la apariția unor decizii eronate ale instanțelor judiciare românești cu privire la drepturile minorităților naționale.